

PROJECTE. Els alumnes de l'Escola Eduard Marquina, de Barcelona, centren el seu projecte en tot allò relacionat amb el mar. IVÁN GIMÉNEZ / F. BOFILL

A l'escola, aliances per

Les propostes del programa 'Magnet'

XAVIER TEDÓ

Les *magnet schools* són les escoles públiques que es van crear a finals dels anys seixanta als EUA per acabar amb la segregació escolar, que separava els blancs dels afroamericans. Gràcies a l'especialització en una determinada matèria, aquestes escoles es van convertir des de la seva creació en centres de referència pel seu projecte innovador, ja que unien, per primer cop en una mateixa aula, alumnes de diferents races per afavorir la cohesió social. L'excel·lència educativa d'aquests centres ha perdurat fins avui. Actualment n'hi ha més de 5.000 a tot el país, que donen servei a uns dos milions i mig d'estudiants.

Inspirant-se en aquest reeixit exemple, la Fundació Jaume Bofill i el departament d'Ensenyament van posar en marxa el programa *Magnet*. *Aliances per a l'èxit educatiu*, que té com a objectiu

acompanyar els centres escolars en el desenvolupament de projectes d'innovació educativa amb la implicació d'institucions culturals i científiques del país. Una al·liança que ha de permetre a l'escola o l'institut que s'hi adhereix dotar-se d'un projecte pedagògic atractiu que acabi sent de referència i es converteixi en un pol d'atracció per a les famílies.

Buscant la millora

El programa s'adreça especialment a aquells centres amb potencial de millora i que gaudeixen d'un equip docent compromès. La cap del programa *Magnet*, Roser Argemí, remarca que "l'objectiu de fons és evitar la segregació escolar, que no hi hagi una composició social desequilibrada en un centre i que sigui atractiu per a les famílies que fins ara no s'hi han interessat". La selecció de les escoles la fa el departament a partir dels criteris que estableix

la fundació. Un d'aquests requisits és que al darrere hi hagi un equip docent motivat, que sigui capaç de tirar-lo endavant. La cap de projectes de la Fundació Jaume Bofill posa èmfasi en el fet que aplicar el programa "implica un canvi intern profund en el dia a dia, metodològicament parlant, perquè deixen de treballar per matèries per fer-ho de manera transversal per projectes", explica Argemí, que és pedagoga.

Més enllà de les 30 hores anuals que reben de formació, el principal problema per al professorat és que aquest programa requereix preparar-se les classes prèviament, treballant colze a colze amb les institucions. Aquest sobre esforç en temps de retallades no afecta el creixement del programa. Després d'arrencar l'any passat en tres escoles, aquest any se n'hi han sumat tres més i per primer cop també un institut. "La nostra voluntat és

Es promou que les escoles desenvolupin projectes d'innovació educativa

"L'alumnat està molt motivat, l'aprenentatge és vivencial", diuen a l'Escola Marquina

que cada curs s'hi sumin quatre nous centres", assenyala la pedagoga. Totes les escoles que hi participen tenen un acompanyament durant quatre anys que inclou assessorament en el desplegament d'aquest projecte d'innovació educativa, recursos per desenvolupar activitats i difusió de la iniciativa. Al final d'aquest trajecte, Argemí confia que "cada escola s'hagi singularitzat, que hi quedi un pòsit de coneixement, que el projecte impregni magnetisme i que desperti interès".

Immersió marina

Els alumnes de l'Escola Eduard Marquina, del barri del Besòs de Barcelona, han fet aquest mes de desembre una immersió al fons del mar amb un submarí. És un descens simultani amb una rèplica del *Yago*, que va sobre el vaixell oceanogràfic *García del Cid* i que navega de manera regular per la Costa Brava. En una inici-

ativa impulsada per l'Institut de Ciències del Mar (ICM) en el marc del programa *Magnet*, els estudiants tenen l'oportunitat d'entrar dins del submarí i viuen la sensació de baixar amb una pantalla que fa de finestra per on veuen les espècies i plantes que habiten al cap de Creus.

La directora del centre, Maribel Jiménez, exposa que "l'alumnat està molt motivat perquè l'aprenentatge és vivencial", i a tall d'anècdota, explica: "Els més petits s'ho creien, que s'endinsaven al fons del mar, perquè em deien que tanqués la porta perquè no entrés aigua". Elisabetta Broglio, responsable de divulgació científica de l'ICM, explica que "el submarí és un recurs més" que els serveix per difondre la seva tasca de recerca "de manera més lúdica". La biòloga ressalta el component pedagògic del projecte perquè volen que "la canalla es faci preguntes i busqui respostes" quan parlen, per exemple, "dels perills que s'amaguen al

a la innovació

fons marí, com ara la brossa i les xarxes d'arrossegament, que provoquen que molts peixos s'hi quedin enganxats".

Broggio deixa clar que el coneixement no es limitarà al fons marí, sinó que "l'escola s'especialitzarà en el món del mar i coneixeran els organismes que hi viuen, l'ús que se'n fa, els corrents marins, la llum o com treballen els científics". Cada cicle treballa un projecte interdisciplinariament, agrupant totes les àrees curriculars. Els més petits han escollit els crancs i el peix pallasso, i els de cinquè i sisè les grans profunditats, que els servirán per adquirir coneixements de llengua, medi o matemàtiques.

Un diari multimèdia

L'Escola Roser Capdevila de Sant Just Desvern, que va néixer de la fusió de dos centres ara fa cinc anys, forma part del programa *Magnet* en col·laboració amb TV3, amb una ambiciosa iniciativa per introduir una mirada audiovisual al dia a dia del centre. El responsable de l'àrea de projectes d'aprenentatge de TV3 i ànima del projecte, Pere Arcas, anota

que "el llenguatge audiovisual educa, el pots fer servir per plantejar problemes matemàtics, i també com a forma d'expressió".

Amb la intenció que els alumnes siguin creadors de continguts, el projecte es traduirà en els pròxims mesos en un diari multimèdia. "No serà una publicació de l'escola, sinó del poble, amb mirada de nen amb l'objectiu de difondre'l a l'exterior, perquè si no es divulga no existeix", diu Arcas. Els alumnes de cinquè i sisè portaran la línia editorial; els de tercer i quart, el disseny i compaginació, i els de primer i segon rebran les primeres nocions de periodisme. L'altra pota del projecte és un document audiovisual basat en els colors, en què alumnes responen quins sentiments els inspiren, quin significat els donen i busquen cançons o dites populars que en parlin: "Així ho treballarem des del vessant emocional, visual i literal", apunta Arcas.

Precisament, aquesta iniciativa serveix a la directora del centre, Gemma Magrinyà, per lloar la multiculturalitat: "Tenim molts alumnes nouvinguts, però nosaltres

no ho veiem com un defecte, sinó com una virtut, perquè ens mostren una altra mirada. Els nens veuen i viuen els colors de manera diferent en funció del país d'on provenen, i això enriqueix el treball". Magrinyà no amaga la seva satisfacció per l'aplicació del programa: "Els nens aprenen sense adonar-

.....
"Busquem una millora pedagògica més que acadèmica", expliquen a l'Institut Broggi

se'n i, ara que neixen amb l'iPad sota el braç, que puguin treballar amb les noves tecnologies i el món de la comunicació fa que el coneixement no quedi enclaustrat".

Millora pedagògica

On ja estan recollint els fruits del seu treball és a l'Institut Moisès Broggi. Després d'introduir el cinema i la fotografia al currículum escolar, ara hi han incorporat l'art contemporani, en aliança amb

el Macba, i la demanda per entrar a aquest centre de secundària de Barcelona no para de créixer. Estefania Figueras, coordinadora de projectes artístics, ho deixa clar: "Busquem una millora pedagògica, més que acadèmica, perquè no tenim problemes de rendiment dels alumnes". S'aposta pel treball en grup i això evidencia, com remarca la professora, "fins a quin punt les dinàmiques han canviat". Afirmar que l'art "permet treballar la creativitat a partir del món de les idees".

A l'hora de traslladar-ho a les diferents matèries, comparar la metodologia de treball de Perejaume amb la de Monet serveix, per exemple, per millorar l'expressió oral i escrita en català. Tonina Cerdà, cap de programes educatius del Macba, explica que no pretenen "fer artistes, sinó ciutadans crítics, que l'art sigui generador de preguntes que els facin pensar". El museu transfereix metodologia, experiència i recursos a les escoles per teixir una aliança que permeti adquirir un coneixement global a partir de totes les expressions artístiques. —

La cua de Quiró

Gregorio Luri

Crítica del pensament crític

Em fa l'efecte que l'anomenat *pensament crític* és molt més lloat al nostre discurs pedagògic que practicat a les nostres aules. Sovint en parlem com si fos l'únic tipus de pensament digne d'aquest nom, però en la nostra conducta quotidiana és fàcil veure que tendim a actuar com si creguéssim que l'únic pensament veritablement crític és el que coincideix amb el nostre.

El pensament crític, per ser valuós, ni es pot reduir a una consigna ni pot substituir el pensament rigorós, però això és exactament el que s'esdevé quan, per bé de ser crítics, desconfiem de qualsevol criteri d'autoritat o quan ens preocupem més de sospitar de les intencions de l'altre que de la ignorància pròpia.

Pensar bé no és fàcil. Calen coneixements, habituació, domini del llenguatge i rigor en relació a les pròpies febleses. És impossible pensar críticament sobre un problema si no en compremem bé les dades implícites. Quan, sense entendre un problema, ens llancem a opinar-ne, no estem donant una mostra de pensament crític, sinó d'incontinència verbal. És impossible pensar críticament si la pobresa del nostre llenguatge ens impedeix, per exemple, comprendre la ironia d'una situació. No hi ha cap possibilitat de pensament crític si no entenem la necessitat de confiar en els altres, ni podem estar satisfets del nostre pensament si no estem disposats a pensar contra nosaltres mateixos.

Explorar el desconegut

Afegeixo que tampoc mostrem un pensament pedagògicament crític si no entenem la necessitat que tenen els nostres alumnes de confiar en nosaltres, els seus mestres, i, per descomptat, en els seus pares, per poder sentir-se segurs en l'exploració del desconegut. Necessiten sentir-se estimats i confortats justament perquè són febles, i ells ho saben. Sovint es contradiuen, tenen sentiments oposats i es refugien en confortables prejudicis i fal·làcies. Precisament per tot això ens necessiten. Els calen adults al seu costat que els ajudin a pensar amb rigor i claredat. Pedagògicament parlant, no som prou crítics si no entenem el valor terapèutic de la confiança i del compromís entre les persones.

I un apunt més per concloure: la recent proposta del Partit Republicà de Texas de prohibir el pensament crític a les escoles em sembla, ras i curt, un magnífic exemple d'estupidesa.

Gregorio Luri és doctor en filosofia i educador

